

Wpłynęło
dnia

15. 12. 2025

Ilość zał.

L.p.dz.

Podpis

Znak Sprawy

UCHWAŁA NR

RADY MIEJSKIEJ W OPOCZNIE

II

z dnia

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i
Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Opoczno
na lata 2026 - 2031**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), Rada Miejska w Opocznie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Opoczno na lata 2026-2031, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Opoczna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

DYREKTOR

Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Opocznie
mgr Elżbieta Matyskiewicz

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

15.12.2025

RADCA PRAWNY

Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Opocznie

Małgorzata Kaczyńska-Kacprzak
LD - 2514

Uzasadnienie

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Aktualnie na terenie Gminy Opoczno obowiązuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Opoczno na lata 2021-2025 dalej „Program”, przyjęty uchwałą nr XXIX/306/2021 Rady Miejskiej w Opocznie z dnia 29 stycznia 2021 r. (zmieniony uchwałą nr LXVIII/800/2024 z dnia 29 stycznia 2024 r.)

Program stanowi narzędzie do efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stwarzania jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc domową.

Celami głównymi Programu są: ograniczenie zjawiska przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez utworzenie zintegrowanego systemu pomocy rodzinom w Gminie Opoczno.

Celami szczegółowymi Programu są: skuteczna profilaktyka i edukacja społeczna poprzez zwiększenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, zwiększenie dostępności pomocy dla doznających przemocy domowej oraz skuteczności oddziaływań względem osób stosujących przemoc domową, rozwój efektywnej współpracy, organizacji, służb i sposobów w zakresie zapobiegania i ograniczania przemocy domowej.

Program zawiera m.in. charakterystykę przemocy domowej jako zjawiska społecznego, wykaz celów, zadań i kierunków Programu, jego adresatów oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Podstawę Programu stanowi diagnoza problemu przemocy i jego rozmiarów na terenie Gminy Opoczno.

Biorąc pod uwagę powyższe, przyjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik

Do uchwały nr

Rady Miejskiej w Opocznie

z dnia.....

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ DLA GMINY OPOCZNO
NA LATA 2026-2031**

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Przemoc Domowa – podstawy teoretyczne	3
1. Definicja przemocy domowej	3
2. Rodzaje przemocy	5
3. Cykle przemocy	5
4. Mechanizm przemocy	6
5. Czynniki ryzyka przemocy.....	7
III. Przeciwdziałanie przemocy domowej - podstawy prawne	8
IV. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Opoczno	9
1. Charakterystyka Gminy	9
2. Rynek Pracy	10
3. Diagnoza zjawiska przemocy w latach 2020-2024	10
V. Analiza SWOT	20
VI. Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających	
 przemocy domowej.....	22
1. Cel główny programu	22
2. Cele szczegółowe	22
3. Realizatorzy programu	22
4. Adresaci programu	23
5. Monitoring i ewaluacja	23
6. Źródła finansowania programu	23
7. Harmonogram działań	24
8. Podsumowanie	30
9. Słownik skrótów.....	31

I. WSTĘP

Rodzina to naturalna i podstawowa komórka społeczna, odpowiedzialna za rozwój i przetrwanie społeczeństwa. Od jej jakości zależy wartość społeczeństwa, jak również los jednostki. Rodzina aby poprawnie mogła wypełniać przypisane jej zadania musi funkcjonować prawidłowo. Dlatego też Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jednym z zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny jest przemoc. Jest to zjawisko społeczne występujące we wszystkich środowiskach i w każdej grupie społecznej niezależnie od wieku, pochodzenia, wykształcenia, majątku. Problem nie tyle nowy, co raczej w ostatnich latach ulegający intensyfikacji i coraz bardziej dostrzegalny w przestrzeni społecznej, dotyczący również rodziny i prowadzący do jej degradacji. Z uwagi, iż przemoc jest procesem długotrwałym, przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga podjęcia przez państwo działań o charakterze długoterminowym i holistycznym, by skutecznie zapobiegać temu zjawisku. Podstawowym aktem prawnym, regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. W celu zwiększenia skuteczności działań antyprzemocowych, przewidziano szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, postępowania wobec osób dotkniętych przemocą domową oraz działania wobec osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z art. 6 ust 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych Gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. W roku 2021 opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który realizowany był w latach 2021-2025, w związku z upłynięciem terminu jego obowiązywania konieczne jest opracowanie nowego Programu.

II. PRZEMOC DOMOWA - PODSTAWY TEORETYCZNE

1. Definicja przemocy domowej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r., o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc domową jako "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną, lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Krąg osób, na które oddziałują zmienione przepisy ustawy zostały rozszerzone między innymi o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. W myśl definicji **osoba doznająca przemocy domowej to:**

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni- wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Zmiany dotyczą również procedury „Niebieskie Karty”, jedną z nich jest wprowadzony obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze NK przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw poszerza od połowy sierpnia 2023 r. katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, m.in. o:

- zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej,
- zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy, lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej i przebywania na tym terenie.

Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc domową stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej

kontrolowanej pracy na cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo
- grzywny do 5000 złotych.

Natomiast o znęcaniu się, stanowi artykuł 207 Kodeksu Karnego:

§1. "Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat".

§1a. "Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat".

§2. "Jeżeli czyn określony w §1 lub §1a, połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§3 Jeżeli następstwem czynu określonego w §1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

2. Rodzaje przemocy.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc domowa przybiera różne formy: przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej, zaniedbanie; wyróżnia się również cyberprzemoc.

Przemoc fizyczna - naruszenie nietykalności fizycznej; jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np. popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, kopanie, bicie, uderzanie w twarz, duszenie, krępowanie ruchów.

Przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Przemoc seksualna - naruszenie intymności; polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowania aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o zgodę lub gdy osoba na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić.

Przemoc ekonomiczna - naruszenie własności; wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w którym nie są zaspokajane niezbędne do przeżycia potrzeby, np. zabieranie pieniędzy, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza, np. nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielanie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokajania podstawowych potrzeb, jak np. mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Cyberprzemoc - przemoc elektroniczna; stosowanie przemocy poprzez prześladowania, zastraszania, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystywaniem internetu i narzędzi typu elektronicznego, takich jak; SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w internecie, portale społecznościowe i inne.

3. Cykle przemocy.

Faza narastającego napięcia - jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Osoba stosująca przemoc domową jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację, zaspokajając żądania partnera i robić wszystko by poprawić jego nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie i dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia osobę stosującą przemoc domową. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

Faza ostrej przemocy - następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji. Czasami awanturę wywołuje sama osoba doznająca przemocy domowej, ponieważ nie może wytrzymać już narastającego napięcia i chce żeby "już było po wszystkim". W innych wypadkach gwałtowny atak wywołuje osoba stosująca przemoc domową, stawiając osobie doznającej przemocy domowej żądania, których nie jest w stanie spełnić, na co on odpowiada agresją. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może zakończyć się dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku osoba doznająca przemocy domowej robi wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy domowej, osoba doznająca przemocy domowej znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy domowej osoby, które jej doznały decydują się na wezwane pomocy i złożenia zawiadomienia. Jeśli osoba zagrożona przemocą domową zgłosi się do właściwych instytucji po pomoc, jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy domowej, nim rozpocznie się na nowo.

Faza miodowego miesiąca - jest to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc domową i okazywania miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego co się stało i obiecuje, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby, którą skrzywdził, staje się miły, uczynny. Osoba doznająca przemocy domowej wierzy w zapewnienia partnera w to, że się zmienił, bo z całych sił pragnie, żeby tak właśnie było i nawet jeśli niedawno była gotowa uciec czy zgłosić sprawę, teraz zostaje i wycofuje się z podejmowania działań przeciwko osobie stosującej przemoc domową.

4. Mechanizmy przemocy.

Syndrom wyuczonej bezradności - to bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy domowej poszukuje pomocy dla siebie. Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Osoba doznająca przemocy domowej nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że osoba stosująca przemoc domową nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

Zjawisko prania mózgu - to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby osoba doznająca przemocy domowej funkcjonowała zgodnie z życzeniem osoby stosującej przemoc domową. Konsekwencjami "prania mózgu", są m.in. utrata poczucia własnej godności oraz podporządkowanie się osobie stosującej przemoc domową. Metody stosowane w tym mechanizmie to:

izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywołanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

Zjawisko stresu pourazowego Post-Traumatic-Stress-Disorder - zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natrączywe wspomnienia, koszmary senne.

Proces wiktylizacji - każdy człowiek "wchodząc" w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy domowej burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem: burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doświadczająca przemocy domowej czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie osób lub służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem ofiary nazywamy "wtórnym zranieniem".

Syndrom sztokholmski - mianem tym określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości czy nawet odwetu. Podobny mechanizm obronny pojawia się u osoby doświadczającej przemocy domowej. Są one wdzięczne osobą stosującym przemoc domową za drobne przywileje, które jeszcze mają, za "miodowe miesiące", za chwile spokoju i za namiastkę uczucia, czasami nawet za to, że jeszcze żyją.

Mechanizm "psychologicznej pułapki" - osoba doświadczająca przemocy domowej nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w który tak dużo zainwestowała czasu, zapалу i energii. Budzi zdziwienie fakt, że trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie energii, tym trudniej jej zrezygnować.

5. Czynniki ryzyka przemocy.

Normy społeczne i kulturowe. Przemoc domową można rozpatrywać jako skutek wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panujące przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Ponadto silne przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności. Co z jednej strony wywołuje poczucie bezkarności osoby stosującej przemoc domową i bezradności osoby doświadczającej przemocy domowej, a z drugiej zaś nasila niechęć innych osób do ingerowania w tzw. "cudze sprawy rodzinne". W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy domowej, osoby doświadczające przemocy domowej rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei osoby stosujące przemoc domową nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych osób. Można by wyciągnąć wnioski, że przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana niż wobec obcych osób.

Dziedziczenie wzorca przemocy domowej. Przemoc domowa bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami przemocy domowej lub osobami doznającymi przemocy domowej. Uczą się, że przemoc domowa to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów.

Uzależnienie i nadużywanie alkoholu i narkotyków. Analiza zgłaszanych spraw przemocy domowej pokazuje, że większość osób stosujących przemoc domową jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Co osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe; zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienia nie zwalniają z odpowiedzialności za popełniane czyny, mimo że osoba stosująca przemoc domową często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym, jako usprawiedliwienie swoich zachowań. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy domowej. Obecny stan badań, wskazuje na to, że nie ma związku przyczynowo skutkowego między przemocą domową a alkoholem, ale można mówić o współwystępowaniu tych zjawisk.

III. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ - PODSTAWY PRAWNE

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie Polskim, który był już przytaczany na wstępie niniejszego Programu, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn., zmianami), a ponadto:

1. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz.2809 t.j z późn.. zmianami).
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46 t.j z późn. zmianami).
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.- Kodeks karny (Dz.U. z 2025 r. poz.383)
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.- Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2025 r. poz. 911).
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. z 2023 r. poz.1095 z późn. zmianami)
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1673).
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2025 r, poz. 1214 z późn. zmianami)
8. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2016 r. w sprawie sposobu i trybu wykonywania czynności przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1455).
9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz 1827).
10. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej. (Dz.U. z 2023 r. poz.1161),
11. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r., sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1158).
12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony

dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz.U. z 2023 r. poz.1807).

13. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1165).

14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r., w sprawie Procedury Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz.U. 2023 r. poz.1870).

15. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U.z 2023 r. poz. 1163).

16. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1164).

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY OPOCZNO

1. Charakterystyka Gminy

Gmina Opoczno to Gmina miejsko-wiejska. Wchodzi w skład województwa łódzkiego, powiatu opoczyńskiego. Gmina stanowi 18,3% powierzchni powiatu. Siedzibą Gminy jest miasto Opoczno. Gmina Opoczno ma 31.500 mieszkańców, z czego 51,5% stanowią kobiety, a 48,5% mężczyźni (w gminie mieszka 16.232 kobiety oraz 15.268 mężczyzn). Współczynnik feminizacji wynosi 106, czyli na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet.

Gmina ma 31 500 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 39,3% ludności powiatu. Miasto zamieszkuje 18 759 osób, a wieś 12 741. Gęstość zaludnienia wynosi 168 osób na 1 km² . Trend demograficzny w gminie Opoczno jest spadkowy. W latach 2002-2024 liczba ludności zmalała, aż o 11,0%.

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,4 lata i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

7 672 mieszkańców Gminy Opoczno znajduje się w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata, w tym 3 818 kobiet oraz 3 854 mężczyzn).

Na stan i strukturę ludności decydujący wpływ mają zjawiska demograficzne, określane jako ruch naturalny. Zalicza się do nich m.in. urodzenia i zgony, a także małżeństwa, rozwody oraz migracje.

Analizując stan cywilny mieszkańców można zauważyć, iż 27,3% mieszkańców Gminy Opoczno jest stanu wolnego, 57,3% żyje w małżeństwie, 4,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,1% to wdowy i wdowcy.

Mieszkańcy Gminy Opoczno zawarli w 2023 roku 125 małżeństw, co stanowi 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa łódzkiego oraz wartość porównywalna dla wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Obserwując trend w licznie zawieranych małżeństw w Gminie można dostrzec, iż liczba ta spada.

2. Rynek pracy

W Gminie Opoczno na 1000 mieszkańców pracuje 261 osób, co jest wartością znacznie niższą niż średnia dla województwa łódzkiego (dane GUS na koniec roku 2024 wskazywały na ~443 osoby), 46,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 53,8% mężczyźni. Dla porównania, średnia dla całej Polski (dane GUS za rok 2024) wskazuje na znacznie wyższy wskaźnik zatrudnienia, w Polsce na 1000 mieszkańców pracuje około **305-310 osób** (według danych na koniec 2024/początek 2025),

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Opoczno wyniosło w 2024r.- 8,6% wśród kobiet i 8,6% wśród mężczyzn. W województwie łódzkim stopa bezrobocia wyniosła 5,4%, a w Polsce 5,1%. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie ulega systematycznemu zwiększeniu.

3. Diagnoza zjawiska przemocy w latach 2020-2024

Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Opoczno została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane i statystyki. W latach 2020-2024 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, wpłynęło łącznie 261 zgłoszeń wobec rodzin, w których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty".

Lata	Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty"	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego
2020	59	202
2021	51	196
2022	57	232
2023	49	240
2024	45	152

Tabela 1. Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty".

Z powyższej tabeli wynika, że w latach 2020-2022 procedura "Niebieskie Karty", utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast od roku 2023 można zaobserwować spadek, co może być wynikiem zwiększenia świadomości osób dotkniętych przemocą. Osoby te wcześniej podejmują działania i zwracają się o pomoc do dzielnicowego, pracownika socjalnego, prawnika, psychologa; nie dopuszczając tym samym do eskalacji przemocy.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osobami upoważnionymi do podejmowania czynności w ramach procedury "Niebieskie Karty", są przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, asystent rodziny, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, żołnierzy ŻW, oświaty i ochrony zdrowia. Poniższa tabela pokazuje udział poszczególnych instytucji przy wszczynaniu procedury "Niebieskie Karty".

Lata	Policja	MGOPS	Oświata	GKRPA	Służba zdrowia	Żandarmeria Wojskowa
2020	54	3	1	1	0	-
2021	43	7	1	0	0	-
2022	51	2	4	0	0	-
2023	38	8	4	0	0	0
2024	31	14	2	0	0	0

Tabela 2. Instytucje zakładające “Niebieskie Karty”.

Z powyższego zestawienia wynika, iż to funkcjonariusze Policji najczęściej zakładają “Niebieskie Karty”. Głównie podczas interwencji Policji, w związku z wezwaniem. Kolejną służbą, która czynnie angażuje się w uruchamianie procedury jest pomoc społeczna oraz oświata. Ponadto przedstawiciele GKRPA, w jednym przypadku założyli procedurę “Niebieskie Karty”, służba zdrowia oraz Żandarmeria Wojskowa nie wykazali przypadków podejrzenia przemocy.

Wpływ na stosowanie przemocy w dużej mierze ma uzależnienie od alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny mimo, że osoba stosująca przemoc często usprawiedliwia swoje zachowanie tym, że była nietrzeźwa.

Poniższa tabela obrazuje skalę występowania problemu alkoholowego w rodzinach, w których została założona procedura “Niebieskie Karty”.

Lata	Liczba rodzin z założoną procedurą “Niebieską Kartą”	W tym z problemem alkoholowym (dot. osób zgłoszonych do MKRPA)
2020	59	10
2021	51	12
2022	57	14
2023	49	19
2024	45	20

Tabela 3. Problem alkoholowy w rodzinach doznających przemocy.

Działalność instytucji pomocowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno - pomocowych skierowana jest na udzielanie pomocy rodzinom uwięzonym w przemoc domową, zarówno dotyczy to osób doznających przemocy domowej, dzieci, świadków przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Poniższa tabela przedstawia działania jakie były podejmowane przez grupy diagnostyczno-pomocowe i Zespół Interdyscyplinarny w celu udzielania pomocy na przestrzeni omawianego okresu.

Lata	Zawiadomienie Policji/Prokuratury	Zapewnienie miejsca w placówce całodobowej	Wnioski do Sądu o wgląd w sytuację dziecka	Odebranie dziecka z rodziny w oparciu o art. 12a u.o.p.p w r.	Udział sprawców w programie korekcyjno-edukacyjnym
2020	0	0	5	4	8
2021	0	0	5	3	0
2022	0	0	1	2	4
2023	0	0	2	0	brak programu
2024	2	0	13	0	10

Tabela 4. Podejmowane działania pomocowe.

Zakończenie procedury “Niebieskie Karty”, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury “Niebieskie Karty” następuje w przypadku: ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej oraz w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań (po przeanalizowaniu sytuacji rodziny grupa diagnostyczno-pomocowa uznaje, że w rodzinie nie dochodziło do przemocy domowej).

Lata	Ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy przy uzasadnionym przypuszczeniu o zaprzestaniu stosowania przemocy	Brak zasadności podejmowania działań
2020	15	24
2021	14	16
2022	20	21
2023	33	17
2024	29	11

Tabela 5. Przyczyny zakończenia procedury “Niebieskie Karty”.

System przeciwdziałania przemocy domowej jest na tyle silny i sprawnie funkcjonujący, na ile zmotywowani i zaangażowani, a przede wszystkim kompetentni są ludzie w nim pracujący. W danym okresie działania Programu, posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywały się zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, tj. nie rzadziej niż raz na 2 miesiące. Grupy diagnostyczno-pomocowe powoływane były do współpracy ze wszystkimi rodzinami, w których wszczęto procedurę “Niebieskie Karty”; odbywały się w zależności od potrzeb. Poniższe zestawienie pokazuje częstotliwość spotkań osób, zaangażowanych w ramach swoich obowiązków służbowych w podejmowanie działań w oparciu o procedurę “Niebieskie Karty”

Lata	Ilość grup diagnostyczno-pomocowych	Ilość spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego
2020	157	4
2021	164	4
2022	140	4
2023	138	4
2024	146	6

Tabela 6. Ilość spotkań w ramach prac grup diagnostyczno-pomocowych i Zespołu Interdyscyplinarnego.

Należy zaznaczyć, że rok 2020 i 2021 przyniósł nieoczekiwane trudności w docieraniu z pomocą osobom/rodzinom, w związku z sytuacją epidemiczną w kraju. Ograniczenia w przemieszczaniu się ludności oraz zalecenia przebywania w miejscu zamieszkania, stały się być bardzo trudne dla osób doświadczających przemocy. Nie oznaczało to jednak odstępiania od ochrony, pomocy i wsparcia. Uwzględniając rodzaj wprowadzanych w jednostkach ograniczeń w pracy (przyjmowaniu interesantów), członkowie grup diagnostyczno-pomocowych i Zespołu Interdyscyplinarnego, nie zaprzestawali prac na rzecz rodzin z problemem przemocy. Doświadczenia z roku 2020 i 2021 skłaniają do poszukiwania alternatyw dla tradycyjnych form pracy, sposobów kontaktowania się, co w przyszłości pozwoli usprawnić obowiązujący model pracy.

Pomimo zmniejszenia się ilości zakładanych procedur, działania służb choć w ograniczonym zakresie były dalej realizowane w ramach obowiązków służbowych, co przedstawia tabela nr 6. Ponadto w roku 2020 pracownicy socjalni odnotowywali zwiększoną liczbę poradnictwa telefonicznego, szczególnie w zakresie procedury przymusowego leczenia odwykowego.

Prokuratura Rejonowa w Opocznie w roku 2024 prowadziła 35 spraw z art. 207 Kodeksu Karnego, z czego 22 postępowania zostało zakończonych aktem oskarżenia, natomiast 13 zostało umorzonych. Osoby objęte dochodzeniem w sprawie przemocy to głównie mężczyźni.

	2024 rok
Ilość dochodzeń w sprawie przemocy domowej	35
Ilość osób objętych dochodzeniem	36 (w tym 1 kobieta)
Ilość dochodzeń z art. 207 Kk zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia	22
Ilość osób objętych dochodzeniem zakończonym wniesieniem aktu oskarżenia	
Ilość umorzonych dochodzeń z art. 207 Kk	13
Ilość osób, wobec których umorzono dochodzenie z art. 207 Kk	14 (w tym 1 kobieta)
Dozór Policyjny (z zakazem zbliżania i kontaktowania)	8
Nakaz opuszczenia mieszkania	5
Ilość poręczeń majątkowych	3
Zakaz opuszczania kraju	5

Tab. 7 Dane Prokuratura Rejonowa w Opocznie

Ponadto Prokuratura Rejonowa w Opocznie poza sprawami prowadzonymi w formie dochodzenia, prowadziła 10 postępowań w formie śledztw, z których 7 zostało skierowanych do Sądu z aktem

oskarżenia a 3 postępowania zostały zakończone umorzeniem oraz 17 postępowań sprawdzających zakończonych odmową wszczęcia postępowania, a nadto w 5 sprawach dotyczących przemocy domowej zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (w tym do 1 kobiety).

Komenda Powiatowa Policji w Opocznie w roku 2024 odnotowała łącznie 498 interwencji domowych. Wobec sprawców przemocy zastosowano 8 nakazów/zakazów, z czego 5 zakazów zbliżania i 3 zakazy kontaktowania. Zakazu wstępu nie stosowano. Złożono łącznie 16 wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto funkcjonariusze Policji wszczęli łącznie 31 procedur „Niebieskie Karty”.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Opocznie przeprowadził następujące działania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową. Poniższa tabela przedstawia liczbę prowadzonych działań w 2024 roku.

	2024 rok
Liczba zgłoszeń dotyczących przemocy domowej	147
Liczba osób korzystających ze wsparcia w związku z przemocą domową	Kobiety – 49 Mężczyźni - 56
Liczba udzielonych porad w związku z przemocą domową	194
Liczba osób, które zgłosiły się do programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową -	16
Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową	13
Liczba przeprowadzonych terapii indywidualnych dla osób doznających przemocy domowej	104
Grupy wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	16
Liczba przeprowadzonych terapii indywidualnych dla osób stosujących przemoc domową	0

Tab. 8 Dane Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Opocznie

Istotnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego dotyczącego zjawiska przemocy na terenie miasta i gminy Opoczno. Przedstawione poniżej wyniki prezentują badania ankietowe przeprowadzone w 2025 roku. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na próbie badawczej składającej się ze 146 dorosłych mieszkańców Gminy Opoczno oraz 223 pełnoletnich uczniów szkół gminnych, którzy wypełnili kwestionariusz ankiety. Każda z tych grup wypełniała kwestionariusz dostosowany do jej specyfiki, w tym przede wszystkim do wieku respondentów.

Respondenci zostali poproszeni o dokonanie oceny, czy i w jakim stopniu uważają określone zachowania za przejaw przemocy domowej. Ich odpowiedzi pozwalają na wysnucie wniosku, że rozróżnienie pomiędzy przemocą a zachowaniem traktowanym jako zwykły przejaw codziennego życia, może nie być

jednoznaczne. W świetle wyników badania, z przemocą domową najczęściej identyfikowane jest przemoc fizyczna, na którą w sposób zdecydowany wskazało 82,% respondentów, a następnie przemoc psychiczna (79,8%) oraz przemoc ekonomiczna – 51%. W dalszej kolejności – 38,5% badanych za przemoc uznało zaniedbania, a 39,7% badanej młodzieży wskazało, że przemoc rówieśnicza jest również poważnym problemem.

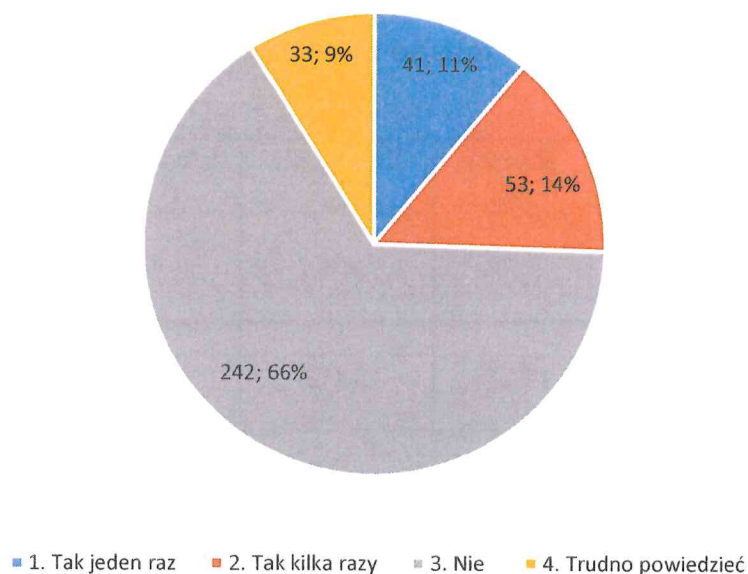
Tabela 9. Które z poniższych zachowań wobec członka rodziny stanowi, w Pana/i opinii, przemoc domową?

Rodzaje przemocy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
Przemoc Fizyczna (n=275)	82%	8,6%	6%	0,6%	2,8%
Przemoc Psychiczna (n=342)	79,8%	14,2%	3,1%	2,5%	0,4%
Przemoc Ekonomiczna (n=146)	51%	19,8%	27%	2%	0,2%
Przemoc seksualna (n=146)	21%	39%	23%	15%	2%
Przemoc rówieśnicza (n=223)	39,7%	18%	13,3%	19%	10%
Zaniedbania (n=146)	38,5%	14,6%	27%	17%	2,9%

Dane: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

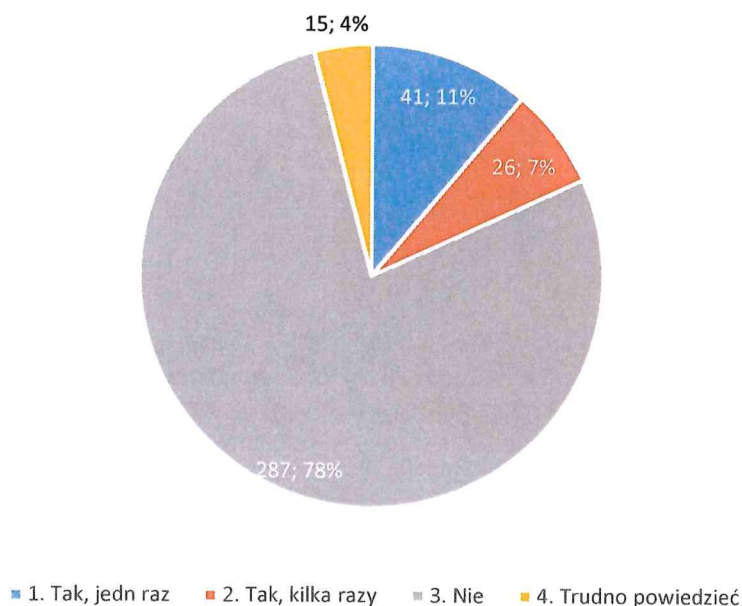
Badani mieszkańcy zostali zapytani o doświadczenia osobiste związane z przemocą. Respondenci, którzy doświadczyli przemocy ze strony członków rodziny, zostali zapytani o to, jaki to był rodzaj przemocy. Na to pytanie odpowiedziało 82% badanych, które najczęściej wskazywały na przemoc fizyczną oraz przemoc psychiczną – 79.8% . W mniejszym stopniu natomiast na przemoc seksualną (21%), i zaniedbania – 38,5%.

Wykres 1. Czy kiedykolwiek zdarzyła się sytuacja, w której członek rodziny zastosował wobec Pana/Pani przemoc? (n=369)

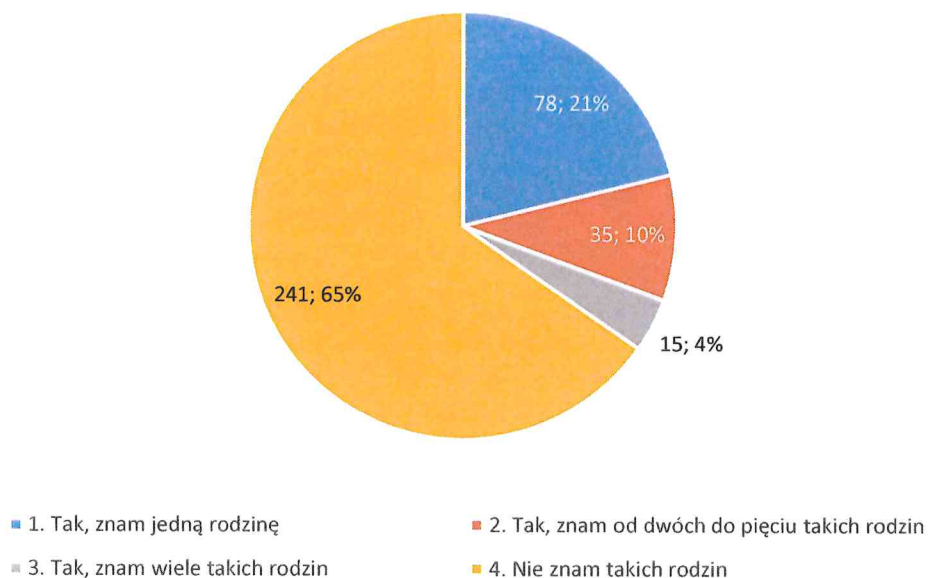
Badani mieszkańcy zostali zapytani o doświadczenia osobiste związane z przemocą. W świetle ich odpowiedzi 66% badanych nigdy nie doświadczyło przemocy ze strony członka rodziny; 41 osób czyli 11% doświadczyło jej tylko jeden raz natomiast 53 osoby, czyli 14% odpowiedziało, że kilka razy. Odpowiedź „Trudno powiedzieć” zaznaczyły 33 osoby czyli 9%.

Wykres 2. Czy kiedykolwiek zastosował Pan/ zastosowała Pani przemoc wobec członka rodziny? (n=369)

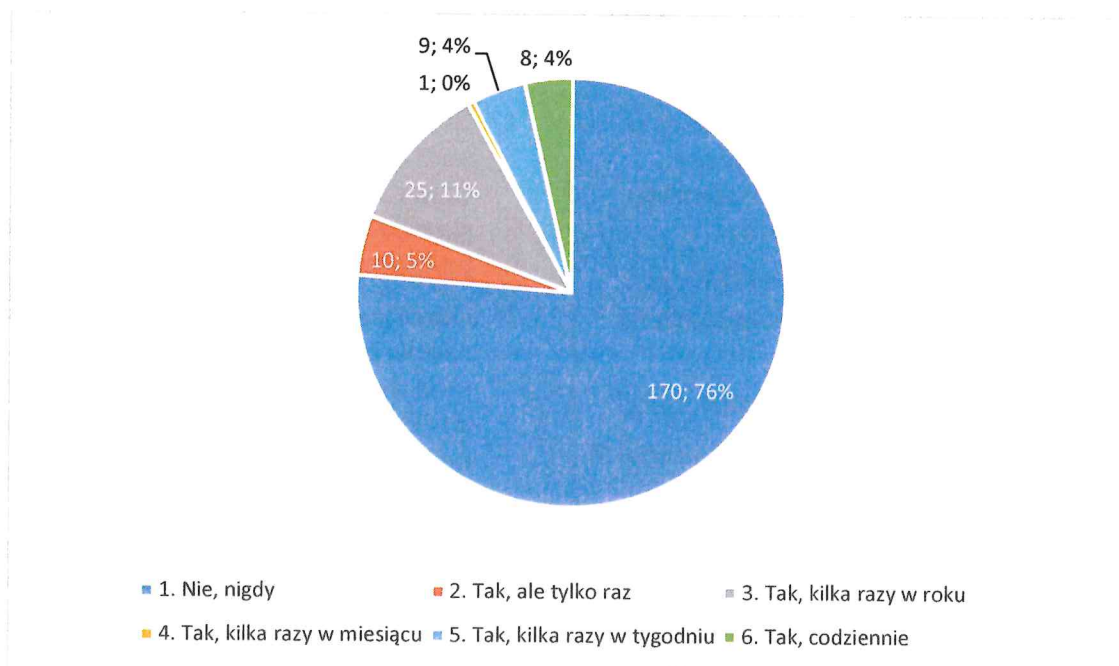
Większość respondentów (287 osób - 78%) deklaruje, że nigdy nie byli sprawcami przemocy wobec członka swojej rodziny, jednak aż 15 osób czyli 4% nie potrafi odpowiedzieć na to pytanie. Na jednokrotne zastosowanie przemocy wskazuje 11% badanych czyli 41 osób; 26 osoby czyli 7% badanych twierdzi, że byli sprawcami przemocy kilka razy.

Wykres 3. Czy zna Pan/Pani osobiście rodziny z terenu Gminy, w których w Pana/Pani opinii występuje przemoc? (n=369)

Ponad połowa respondentów tj. 65% respondentów twierdzi, że nie zna rodzin, w których występuje problem przemocy, natomiast 78 osób czyli 21% deklaruje, że zna co najmniej jedną rodzinę, która doświadcza przemocy. 35 osób czyli 10% respondentów zna od dwóch do pięciu takich rodzin, a 15 osób czyli 4% zauważa problem w wielu rodzinach w gminie.

Wykres 4. Czy doświadczasz przemocy ze strony swoich rówieśników ? (n=223)

Z powyższego wykresu wynika, że większość badanych uczniów nigdy nie doświadczała przemocy ze strony rówieśników, na co wskazuje 171 osób czyli 77% badanych. Pozostali doświadczyli jej przynajmniej raz, przy czym w przypadku 10 osób (5%) była to jednokrotna przemoc, 11% badanych twierdzi, że doświadczyło przemocy kilka razy w roku; 4% - kilka razy w miesiącu, jedna osoba odpowiedziała, że kilka razy w tygodniu, aż 3,5% badanych deklaruje, że codziennie doświadcza przemocy ze strony rówieśników.

V. ANALIZA SWOT

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
1. Istniejące zaplecze instytucjonalne oraz gotowość i umiejętność współpracy (pracowników socjalnych, policjantów, kuratora, asystentów rodziny). 2. Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji, działających na rzecz rodziny. 3. Realizacja procedury "Niebieskie Karty". 4. Gotowość instytucji do wdrażania nowych form współpracy, szukania nowych rozwiązań. 5. Zwiększająca się świadomość społeczna 6. Udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom, dorosłym, osobą doznającym przemocy domowej i świadkom przemocy domowej. 7. Prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych w zakresie przeciwdziałaniu przemocy domowej wśród dzieci i młodzieży. 8. Znajomość środowiska społecznego poprzez diagnozowanie środowiska lokalnego oraz monitorowanie rodzin, osób potrzebujących pomocy.	1. Brak wystarczającej infrastruktury mieszkaniowej, która umożliwiłaby skuteczne odseparowanie osób stosujących przemoc domową od osób doznających przemocy domowej. 2. Ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego, tj. psychiatry, mediatorów jako osób podejmujących działania w kwestiach sporów rodzinnych, majątkowych, itp. 3. Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy. 4. Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową. 5. Brak programów wspierających dla osób doznających przemocy domowej i świadków przemocy domowej. 6. Opór do wszczynania procedury "Niebieskie Karty" przez służbę zdrowia i oświatę, w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej. 7. Obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc domową, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego.

Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
1. Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy. 2. Stale doksztalająca się kadra służb działających na rzecz rodziny. 3. Zmiana postaw i świadomości mieszkańców Gminy Opoczno, wobec zjawiska przemocy domowej. 4. Zindywidualizowane podejście do interwencji, sięganie do zasobów rodziny. 5. Świadczenie kompleksowej i zintegrowanej pomocy dla osób doznających przemocy domowej oraz świadków przemocy domowej. 6. Możliwość realizowania programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 7. Możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa.	1. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów. 2. Wykorzystywanie instytucji jako narzędzi do realizacji “własnych” celów. 3. Zasądzanie zbyt niskich kar w stosunku do osób stosujących przemoc domową. W konsekwencji rosnące poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc domową. 4. Brak kwalifikacji i predyspozycji osobowościowo-merytorycznych osób, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. 5. Zbyt niskie uprawnienia służb. 6. Wzrastająca liczba osób wymagających podejmowania działań interdyscyplinarnych 7. Niska skuteczność programów terapeutycznych kierowanych do osób uzależnionych oraz programów korekcyjno-edukacyjnych i programów psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do sprawców przemocy. 8. Słabnięcie więzi rodzinnej, umiejętności komunikacyjnych, rozwiązywania konfliktów poprzez spędzanie czasu w sieci przed ekranem urządzeń elektronicznych. 9. Uzależnienia m.in. od alkoholu wpływające na występowanie przemocy domowej.

VI. PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ.

1. Cel główny Programu:

Ograniczenie zjawiska przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez utworzenie zintegrowanego systemu pomocy rodzinom w Gminie Opoczno.

2. Cele szczegółowe:

- 1. Skuteczna profilaktyka i edukacja społeczna poprzez zwiększenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.*
- 2. Zwiększenie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy domowej oraz skuteczności oddziaływań względem osób stosujących przemoc domową.*
- 3. Rozwój efektywnej współpracy, organizacji, służb i osób, w zakresie zapobiegania i ograniczania przemocy domowej.*

Wymienione wyżej cele będą realizowane poprzez działania o charakterze:

- **profilaktycznym** (promowanie i propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy domowej)
- **edukacyjnym** (upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej i jego negatywnych skutków)
- **pomocowym** (specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno-terapeutyczne, korekcyjno-edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielania pomocy)
- **wspierającym** (wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji)
- **interwencyjnym** - rozumianym jako zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim członkom rodziny (izolacja, procedury prawne).

Katalog działań na lata 2026-2031 ma charakter otwarty, co oznacza, że jeżeli w czasie obowiązywania Programu pojawią się nowe pomysły, inicjatywy i przedsięwzięcia, wpisujące się w jego założenia, to należy je realizować bez konieczności aktualizacji niniejszego dokumentu. W każdym zadaniu określono również oczekiwane rezultaty podejmowanych działań oraz wskazano głównych realizatorów, przy czym w realizację mogą być zaangażowane również inne podmioty.

3. Realizatorzy Programu:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Sąd Rejonowy w Opocznie,
- Szpital Powiatowy im. Edmunda Biernackiego w Opocznie,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Opocznie,
- Abstynenckie Stowarzyszenie Klubu Wzajemnej Pomocy "Opoka",
- Zespół Szkół Samorządowych nr. 1 im. M. Skłodowskiej-Curie w Opocznie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kazimierza Wielkiego w Opocznie,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Opocznie,

- Poradnia Leczenia Uzależnień przy SP ZOZ w Opocznie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Opocznie,
- inne placówki oświatowe z terenu Gminy Opoczno,
- organizacje pozarządowe.

4. Adresaci Programu:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Opoczno, a w szczególności:

- osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- osób i rodzin doznających przemocy domowej,
- świadków przemocy domowej,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową.

5. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie realizowany przede wszystkim przez instytucje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Opocznie. Istotnym elementem towarzyszącym jego realizacji będzie monitorowanie. Odbywać się ono będzie w oparciu o sprawozdawczość roczną, która zawierać będzie dane uzyskane na koniec każdego roku realizacji. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedkładane Burmistrzowi Opoczna, do końca I kwartału roku następnego.

Program będzie podlegał ewaluacji, która nastąpi w połowie jego realizacji, tj. w 2028r. Pozwoli to na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie oraz wpłynie na zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Ewaluację i monitoring Programu będzie prowadzić dwóch pracowników MGOPS z Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

Informacje uzyskane w ramach procesu monitoringu i ewaluacji odpowiedzą czy i w jakim obszarze Program wymaga aktualizacji, przeformułowania lub zmiany postawionych celów szczegółowych.

Weryfikacji w ramach monitoringu będą podlegać poniższe wskaźniki:

6. Źródła finansowania

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2031, finansowane będą z budżetu Gminy Opoczno, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii a także ze środków pozyskanych z innych źródeł, np. EFS.

8. Harmonogram działań

Cel szczegółowy nr 1				
Skuteczna profilaktyka i edukacja społeczna poprzez zwiększenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej				
Lp.	Działania	Odbiorcy	Główni Realizatorzy	Okres realizacji
1.	Włączanie się w kampanie i akcje społeczne służące podnoszeniu wiedzy oraz kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych, w tym obalające stereotypy dotyczące przemocy domowej opisujące jej mechanizmy, wskazujące na szkodliwość społeczną, promujące metody wychowawcze bez przemocy oraz działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej.	Ogół społeczeństwa	Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, MGOPS w Opocznie, KPP w Opocznie, GKRPA	2026-2031 działania ciągłe
2.	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec przemocy oraz dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.	Ogół społeczeństwa, w szczególności osoby i rodziny doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz w grupie ryzyka	Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, MGOPS w Opocznie	2026-2031 Min. 1 raz w roku
3.	Programy edukacyjno-profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczące przemocy domowej oraz zachowań agresywnych ze szczególnym uwzględnieniem problematyki aktualnych zagrożeń, związanych z rozwojem nowych technologii.	Ogół społeczeństwa, w szczególności dzieci i młodzież	Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, MGOPS w Opocznie, KPP w Opocznie	2026-2031 Działania ciągłe

4.	Upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy przez osoby doznające przemocy domowej.	Ogół społeczeństwa, w szczególności osoby doznające lub zagrożone przemocą domową	Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, MGOPS w Opocznie, KPP w Opocznie	2026-2031 działania ciągłe
5.	Rozpowszechnianie ulotek profilaktycznych w środowisku lokalnym.	Ogół społeczeństwa	Zespół Interdyscyplinarny	2026-2031 działania ciągłe
Oczekiwane rezultaty: • zwiększenie wiedzy społeczeństwa w zakresie przemocy domowej, • zwiększenie wrażliwości społecznej, • zapobieżenie powstawaniu mechanizmów przemocy w rodzinach doświadczających trudności w funkcjonowaniu.				
Wskaźniki: 1. Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych. 2. Liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur. 3. liczba pogadanek, warsztatów, programów. 4. Liczba akcji lokalnych i ogólnopolskich kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, w których uczestniczyła Gmina Opoczno.				

Cel szczegółowy nr 2

Zwiększenie dostępności pomocy dla osób doznających przemocy domowej oraz skuteczności oddziaływań względem osób stosujących przemoc domową

Lp.	Działania	Odbiorcy	Główni Realizatorzy	Okres realizacji
1.	Poradnictwo specjalistyczne, tj. psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne, na rzecz osób doznających przemocy domowej.	Osoby i rodziny doznające przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny w Opocznie, MGOPS w Opocznie	2026-2031 działania ciągłe
2.	Stosowanie, w uzasadnionych przypadkach, procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	Osoby i rodziny doznające przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, MGOPS w Opocznie, KPP w Opocznie, GKRPA	2026-2031 działania ciągłe
3.	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	Osoby stosujące przemoc domową	Zespół Interdyscyplinarny, OIK	2026-2031 działania ciągłe
4.	Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Osoby doznające przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny w Opocznie, MGOPS w Opocznie, organizacje pozarządowe	2026-2031 działania ciągłe
5.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Osoby doznające przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny w Opocznie, MGOPS w Opocznie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	2026-2031 działania ciągłe

6.	Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	Dzieci doznające przemocy domowej	MGOPS w Opocznie, KPP w Opocznie	2026-2031 działania ciągłe
7.	Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych	Osoby doznające przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny w Opocznie, MGOPS w Opocznie	2026-2031 działania ciągłe
8.	Wizyty pracowników socjalnych i dzielnicowych realizujących monitoring w ramach procedury "Niebieskie Karty".	Osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc	Pracownik socjalny i Dzielnicowi	2026-2031 działania ciągłe
9.	Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.	Osoby stosujące przemoc domową	MGOPS w Opocznie, KPP w Opocznie, GKRPA w Opocznie, PLU	2026-2031 działania ciągłe
Oczekiwane rezultaty: • zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej, • zwiększenie dostępności różnorodnych form specjalistycznej pomocy, • wzmocnienie oddziaływań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.				
Wskaźniki: 1. Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” 2. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w ciągu roku 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” - w tym z tytułu ustania przemocy domowej - w tym z tytułu braku zasadności podejmowania działań 4. Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych 5. Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych 6. Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych 7. Liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologicznej 8. Liczba osób, które uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnym, psychologiczno-terapeutycznym 9. Liczba publikacji informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej 10. Liczba interwencji w związku z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej				

11. Liczba rodzin, które skorzystały ze wsparcia lokalowego w związku z przemocą domową
12. Liczba przeprowadzonych monitoringów.
13. Liczba osób skierowanych do GKRPA
14. Liczba wydanych nakazów opuszczenia mieszkania i zakazów zbliżania

Cel strategiczny nr 3				
Rozwój efektywnej współpracy, organizacji, służb i osób, w zakresie zapobiegania i ograniczania przemocy domowej				
Lp.	Działania	Odbiorcy	Główni Realizatorzy	Okres realizacji
1.	Zwiększanie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego i innych osób zaangażowanych w realizację Programu, poprzez udział w szkoleniach, seminariach, wizytach studyjnych i innych działaniach edukacyjnych związanych z obszarem przeciwdziałania przemocy domowej	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i inne osoby zaangażowane w realizację Programu	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i inne osoby zaangażowane w realizację Programu	2026-2031 działania ciągłe
2.	Wspieranie kadry specjalistów zajmujących się przemocą domową oraz interwencją kryzysową w postaci superwizji, doradztwa, grup wsparcia, pomocy psychologicznej i innych form.	Kadra specjalistyczna	Kadra specjalistyczna	2026-2031 działania ciągłe
3.	Organizacja interdyscyplinarnych spotkań, warsztatów, konferencji, debat i innych form wymiany doświadczeń w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i inne osoby zaangażowane w realizację Programu	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i inne osoby zaangażowane w realizację Programu	2026-2031 działania ciągłe

4.	Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi, m.in. w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć służących przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz wsparciu osób i rodzin dotkniętych przemocą.	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i inne osoby zaangażowane w realizację Programu, organizacje pozarządowe	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i inne osoby zaangażowane w realizację Programu, organizacje pozarządowe	2026-2031 działania ciągłe
Oczekiwane rezultaty: • zwiększenie kompetencji pracowników instytucji realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej • wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie				
Wskaźniki: 1. Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego i innych osób zaangażowanych w realizację Programu, którzy wzięli udział w formach edukacji i wymiany doświadczeń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 2. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w postaci m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia, pomocy psychologicznej, konferencji.				

8. Podsumowanie

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Gminy Opoczno pozwoli, na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów.

Problemu przemocy domowej nie rozwiąże się w wyniku jednostronnie podjętych działań, np. tylko spotkań z psychologiem lub prawnikiem czy też odseparowaniem osoby stosującej przemoc domową. Zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej powinno opierać się na:

- a) interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem problemowi przemocy
- b) informowaniu społeczeństwa
- c) profesjonalizmie osób pomagających
- d) stałym podnoszeniu kwalifikacji pracowników realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W pomocy rodzinom, w których występuje przemoc domowa niezwykle istotne jest, aby interwencja pociągała za sobą dalsze działania. Ważne jest aby odpowiednie służby i instytucje podejmowały dalsze kroki jak najszybciej, co będzie zmierzało do trwałego zatrzymania przemocy domowej. Jeżeli to nie nastąpi, to dla osoby krzywdzącej będzie to informacja, że jest bezkarna. Celem pomocy rodzinom w kryzysie jest rozpoznanie najpilniejszych i najpoważniejszych potrzeb rodziny. Pomoc w ich zaspokojeniu oraz budowanie systemu wsparcia dla całej rodziny, zgodnie z potrzebami, korzystając z doświadczenia odpowiednich służb i instytucji. Pomoc i wsparcie w przypadku przemocy domowej wymaga współpracy wielu służb i instytucji.

Efektywność działań na rzecz osób doznających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy w rodzinie. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochronie Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Opoczno na lata 2026-2031 przyświecać będzie potrzeba zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.

Słownik skrótów:

1. MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. GKRPA – Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. KPP – Komenda Powiatowa Policji.
4. PLU – Poradnia Leczenia Uzależnień.
5. PUP – Powiatowy Urząd Pracy
6. OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej.
7. u.o.p.p.w r.- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.
8. PTSD – Post-Traumatic-Stres-Disorder -Zespół Stresu Pourazowego